

СЕКЦІЯ 2

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ КРИЗИ ТА ВЗАЄМОДІЯ БАНКІВ З ЕКОНОМІКОЮ

Тарас АНДРУШКІВ

*к. е. н., доцент кафедра банківського менеджменту та обліку
Тернопільський національний економічний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У МЕЖАХ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Сьогоднішня фінансова система характеризується посиленням конкуренції між банківськими установами, появою конкурентів в особі інших фінансових посередників, впровадженням нових та модифікацією традиційних банківських послуг, швидким розвитком інформаційних технологій, зростанням та урізноманітненням потреб суб'єктів господарювання і населення в банківському обслуговуванні, підвищенням потреб та вимог клієнтів до якості банківського обслуговування.

Варто відзначити також, що відповідно до теперішнього етапу еволюції міжнародного ринку банківських послуг характерними є такі особливості як:

- універсализація банківської діяльності;
- ліберализація державного регулювання банківської сфери;
- розширення територіальної сфери діяльності банків;
- посилення конкуренції на ринку між банками і небанківськими фінансово-кредитними установами та підвищення ролі нецінових методів конкурентної боротьби;

- розширення асортименту банківських послуг спрямоване, з одного боку, на поліпшення якості обслуговування клієнтів, а з іншого, – на диверсифікацію прибуткових статей банку, що дає змогу отримувати дохід навіть при змінах ринкової кон'юнктури та падінні попиту на окремі види послуг.

Становлення сучасної світової банківської системи це результат тривалої концентрації й централізації банківського капіталу, а міжнародні банки стали інституційною основою переливу капіталів, яка зазнала еволюційних змін у процесі збагачення форм і видів міжнародних економічних відносин.

Основними суб'єктами міжнародної банківської справи сьогодні є транснаціональні банки (ТНБ) — головна організаційна форма транснаціонального банківського капіталу. Головним напрямком розвитку міжнародного банківського бізнесу стала транснаціоналізація банківської діяльності, розвиток та укріплення позицій транснаціональних банків (ТНБ) на міжнародних фінансових ринках.

ТНБ сформовані переважно на базі великих універсальних комерційних банків розвинених країн світу. Експерти ООН до транснаціональних відносять банки з активами не менше 2 млрд. дол. і власною мережею філій не менше ніж у п'яти іноземних державах. Головний принцип і ціль діяльності транснаціональних банків - мобілізувати будь-які кошти там, де це найбільше зручно і дешево, і перекидати їх туди, де їхне використання обіцяє найбільшу вигоду.

Основними функціями транснаціонального банку є:

–фінансове, консультативне й інформаційне обслуговування ТНК усіх нефінансових секторів економіки у своїй країні й за кордоном;

–кредитування держав;

–обслуговування ринку євровалют; участь у фінансуванні діяльності міжнародних кредитно-фінансових організацій;

–фінансування іпотек; розрахункове обслуговування населення;

–інформаційний бізнес; обслуговування ринку цінних паперів тощо.

Стратегії посилення конкурентних позицій транснаціональних банків на міжнародних фінансових ринках включають:

– забезпечення найвигіднішої унікальної позиції транснаціонального банку на глобальному ринку, шляхом міжнародних злиттів і поглинь;

– налагодження партнерських взаємовідносин між провідними транснаціональними банками на основних регіональних фінансових ринках з метою уникнення надмірної конкуренції, яка може набувати руйнівного характеру, шляхом інвестиційної діяльності;

– досягнення оптимального балансу між традиційними і новими банківськими продуктами, який забезпечується інноваційними стратегіями.

В умовах глобалізації значно збільшилася частка нових банківських послуг з кредитування транснаціональних корпорацій. Так, великі банки з розгалуженою міжнародною мережею надають клієнтам право обирати країну, валюту і процентну ставку кредиту. Такий тип кредитування одержав назву мультивалютної кредитної лінії. Велику популярність здобувають мультиопціонні кредитні лінії – поєднання звичайних кредитних ліній із правом позичальника обирати різні інструменти фінансового ринку, що дозволяє клієнтові обирати із широкого кола банківських продуктів і послуг найбільш дешеві джерела фінансування.

Загалом же, на сучасному етапі розвитку міжнародної економічної системи можна виокремити наступні особливості розвитку міжнародного ринку банківських послуг: універсалізація банківської діяльності; глобалізація та інтернаціоналізація банківських капіталів; зменшення кількості банків; активізація процесів злиття та поглинання направлення політики банків не стільки на залучення нових клієнтів, скільки на збереження вже існуючої та керування мотивом процвітання власного клієнта; розвиток нетипових раніше для комерційних банків видів послуг, передусім консультаційних; інтенсивний розвиток банківських інформаційних технологій.

В силу політичних процесів та економічної нестабільності наша держава не встигає за загальносвітовими тенденціями розвитку процесів транснаціоналізації, що не дає їй можливості бути повноцінним суб'єктом, а не об'єктом, міжнародної фінансової діяльності. Відсутність в Україні власних потужних ТНБ значно послаблює її позиції на міжнародній фінансовій арені та обмежує конкурентоспроможність всієї економіки.

Стратегічними напрямками міжнародної діяльності вітчизняних банків, є такі:

– на основі сприятливої кон'юнктури світового ринку нарощувати власні інвестиції за кордоном, кооперуючи зусилля з підприємствами, продукція яких користується попитом на відповідних зовнішніх ринках;

– провести лібералізацію закордонної діяльності комерційних банків;

– якісно удосконалювати структуру, географію, форми, характер і види операцій закордонної мережі банку.

Необхідними умовами інтеграції вітчизняних банків у міжнародну фінансову систему є:

- забезпечення політичної та економічної стабільності, відсутність якої є основною вадою інтеграції економіки України у світове господарство;
- досягнення фінансової стабільності, конвертованості гривні і розвиток міжрегіональних внутрішніх грошово-кредитних, валютних, фондового ринків;
- адаптація банківської системи України до міжнародних рекомендацій в сфері регулювання та нагляду;
- здійснення уніфікації та стандартизації банківського законодавства України відповідно з законодавством європейських країн та вимогами Базельського комітету.

Список літератури:

1. Брунько Д.О. Сутність і види процесів злиття та поглинання, методи та етапи їх здійснення Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ №4/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/B477EE92EA76BF71E4141FB7A1224082.pdf>.
2. Гражевська Н.І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58 – 68.
3. Колодізева С. О. Визначення поняття «банківська послуга» за системним підходом // Бізнес Інформ. – 2013. – №2. – С. 268–272.
4. Ніколайчук С., Хом'як В. Криза в єврозоні: результат відсутності фінансової дисципліни чи накопичення зовнішніх дисбалансів? // Вісник Національного банку України. -- 2013.-- №2(204).-- С. 22-36
5. Панченко Є., Коваль В. Суть і сучасні форми прояву конкурентоспроможності транснаціональних банків / Є.Панченко, В.Коваль // Ринок цінних паперів України. – 2012. – № 1-2. – с. 3-14.
6. Сомик А.В. Чинники довіри до банків в Україні / А.В. Сомик // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – Вип. 2(35). – С. 37-42.

Богдан АДАМИК

*к. е. н., доцент, декан факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2014 рік виявився найскладнішим для банківської системи України за усі роки незалежності нашої держави. У цьому році Національний банк України прийняв рішення про віднесення до неплатоспроможних 33 банківські установи, і, відповідно, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб увів у ці банки тимчасові адміністрації. Фактично, на початок 2015 році в Україні діяло на 20% менше банківських установ, ніж роком раніше, причому тимчасові адміністрації введено і у великі банки, що зосередили в своїх пасивах значну кількість депозитів фізичних осіб та коштів суб'єктів господарювання.

Продовжилася тенденція «падіння» банків і в перші місяці 2015 року, причому тимчасові адміністрації введено й у великі банки – «Надра», «Імексбанк», «Дельта». Така ситуація є вкрай загрозливою для банківської системи держави зокрема та економіки України в цілому, тому потребує розробки термінових заходів щодо недопущення подальшого віднесення банків до категорії неплатоспроможних, а також заходів, спрямованих на зменшення впливу депозитів населення з банківської системи.